

מחאה

- להלן ההצעות שהגיש עמוס קינן לכנס החירום של אגודת העיתונאים בתל-אביב כנגד מדיניות הצנזורה הנקוטה בידי מנכ"ל רשות השידור אורי פורת:
- (1) להוציא את אורי פורת מהאגודה. גם את אמנון נדב.
 - (2) הודעה ומחאה לפא"ן קלאב העולמי על פיטורי דויד גרוסמן.
 - (3) להעביר מחאה לוועדת הלסינקי, ועדת זכויות האדם של האו"ם ולנשיא עזרת האו"ם.
 - (4) לצרף למחאה את אגודת הסופרים.
 - (5) לא לפרסם בעיתונות את תוכניות הטלוויזיה - למעט חינוכית, ערוץ 2 והמיזרח התיכון.
 - (6) לפנות אל נותני החסות לתוכניות הטלוויזיה להסיר חסותם.
 - (7) לפרסם חיינם בעיתונות כל מי שהסיר חסות. לפנות גם אל האיגודים השונים המייצגים את נותני החסות באשר הם.
 - (8) לקיים הפגנת עיתונאים לפני בית ראש-הממשלה או, לחילופים, לפני בניין הטלוויזיה.
 - (9) לניס את כל המנכ"לים הקודמים של רשות השידור לעצומה משותפת.
 - (10) לקיים עצרת בסיסמה: "די לכיבוש חופש הדיעה".
 - (11) לפנות אל יהדות ארצות הברית להקים תחנת טלוויזיה יש-ראלית חופשית שתשדר מלוויין.
 - (12) לעודד הקמת תחנות רדיו פיראטיות שישדרו אמת מארץ-ישראל.

יכול להגיע את מחוגיו קרימה ואחרת אבל את הזמן לא תשנה. גם לא תוכל למנוע את המהלך. עד להודעה חדשה.

רק בסוף הדרך, כאשר שאלו את החייל: מה זה? נודע להם ש"זה" הוא מתנה קצינוח המכונה אוצאר 3 והחייל אמר להם: "תהיו מבוססים כאן... שנה טובה".

על התחת

השעה 5 אחרי הצהריים. פקרו עליהם לשבת בחוץ. ישיבה מיוחצת. "אוקעד עלא טיזק", אמרו להם. שפירושו בעברית: שבו על התחת. והם ישבו על התחת עד שעה 4 לפנות בוקר. בשעה 4 לפנות בוקר העמידו אותם על הרגליים וחילקו להם "הפצים אישיים": חמש שומי כות, מגבת, כוס פלאסטיק, מגש ותילבושת זומה, או כחולה, בלי לבנים. חילקו ושלחו אותם לאוהד לים.

באוצאר 3 שלוש מחלקות. בכל מחלקה שמונה אוהלים ובכל אוהל 30 עצורים. בכל מחלקה שמונה ברום, שתי מקלחות ושישה בתי-שימוש. היום מתחיל בשעה 6 בבוקר.

דבר ראשון: ספירה או מיפקד, בתוך האוהל. בפתח אחד נכנס הקצין התורן ובפתח אחר, מולו, נכנס חייל ונשק דרוך בידו. הכלואים יושבים על הריצפה ואז מתחיל הקצין לקרוא מיספרים. שמו? אין שמות באוצאר. רק מיספרים. למשורר שלנו העניק מיספר והוא דבק בו.

הקצין מכריז 2145, המשורר עומד על רגליו. מסתובב לאחור, ידיו על גבו. כך כל אחד ואחד עד תמוטל מעט כעבור שעה, ארוחת-בוקר. התפריט: מעט מרגרינה, ריבה, חמש פרוסות לחם, כוס תה, המישה זיתים. לפעמים ביצה אחת ולפעמים מעט פול.

אחרי ארוחת-הבוקר, חזרה לאוהל. אין תוכנית מטעם מפקדת-המתנה, אבל יש סדריום גרוש. מטעם וביומתם של העצורים עצמם. משעה 8 ועד השעה 12 בצהריים מתחלקים העצורים למזרם ולתלמידים. הם המורים והם גם התלמידים. מי שאינו יודע קרוא וכתוב לומד כאן לקרוא ולכתוב. יש גם הוראת שפות: עברית ואנגלית. מלמדים מיקצעות ריאליות והומאניסטיים. הכל בתוך האוהלים. מידרשה אמיתית בחולות הנגב. שיעורים לכל דורש, לפי תחום עניינו/עיסוקו האזרחי.

בשעה 12 שוב ספירה/מיפקד. ושוב תזכורת לאנשים שלמדו בין השעות 8 ו-12 קרוא וכתוב ועברית ואנגלית ומתימטיקה וספרות, שהם בסך הכל מיספרים. מיספרים מושגים, לא מישתנים. עד להודעה חדשה.

ומה אוכלים בצהריים? פאסוליה או תפוחי-אדמה, אורז ועוד חמש פרוסות לחם. ולקינוח — תפוז או בננה. נכון, גם בשר קיבול. בקופסות. ואפילו בשר המיועד לצה"ל. אליה וקוץ בה: התאריך האחרון לאכלה שהיה מוטבע על גבי הפחיות היה — 1981/2.

מובן שהעצורים סירבו לאכול מן הבשר הזה. לא ירצו — לא יאכלו.

פעילות תרבותית

אחרי מנוחה קצרה מגיע הזמן לפעילות תרבותית, ספרים ועיתונים אמנם לא הגיעו למחנה (המשך בעמוד 32)

עוד מעט. אולי חצי שעה. לכל היותר. עוד הלך אתם. השאלות נמשכו שישה וחצי חודשים.

נראפאת מאינאק

האם צריך לספר שברוך היו גם מכות וגידורי פים? —

לא, לא צריך. הדברים ידועים. אבל קצת מהסיפור שסיפר לי צריך בכל זאת לספר. ובכן, אסרו אותי באוקיינוס. את זה כבר שמענו. וחכשו את עיניו, אף כי השעה היתה שעת לילה מאוחרת. תחילה הובא לטולכרם, שם שהה שלושה ימים. שם גם אמרו לו שובי כי "עראפאת מאינאק" וכי "אלאינתיפאדה — כלאם פאדי". כלומר: לא רובים ולא יער.

זה בשביל ההשכלה הכללית. מישוה גבוה ושרירי, קשוח כאמת, לבוש בגי דים אזרחיים, בעל גבה מצומקת המפגינה לראווה עליות ומורדות ושפתיים דבוקות זו לזו שנפרדו כמו רק על פי פקודה, הודיע למשורר הצעיר: "אנחנו החזקים, אנחנו מסוגלים להגיע לכל מקום ולכל אדם ולעשות בלגאן ולשבור לכל מי שאנחנו נו רוצים את הראש".

בעזרת השם, הוא לא שבר לעבר שלנו את הראש. אפילו השאיר לו איזו פינה אחת קטנה שבה ומתוכה יוכל לבוא היום לכתוב שיר-אהבה. אחרי שלושה ימים הועבר משוררנו מטולכרם לעתלית. שוב קשרו את ידיו. אבל הפעם הסיעו אותו, בחברת קבוצה גדולה של צעירים אחרים, באוטובוס. וגם הכריחו את הנוסעים לכופף את ראשיהם עד שנגעו במוטבים שלפניהם. פשוט, ליתר ביטחון.

ואסרו עליהם להרים את הראש כל זמן הנסיעה.

ליד פאראדיס, אחרי מיחלף וזכרון-יעקב, הרים המשורר את הראש כדי לברוק כללית את מצב העולם. תפס אותו בכך אחר החיילים וציווה עליו לשבת על ריצפת האוטובוס. ללמדך שאצלי נו אסור להרים את הראש.

וכך נותר משוררנו עם נוף שהצטמצם פתאום לריצפה בוצית ארוכה ועליה נעליו האדומות המצוחצחות של החייל המפקד.

שעון מקולקל

לבסוף הגיעו לעתלית. שלוש שעות נמשך תהליך "הקליטה והמינון" ובסופו הולכו את עצרי רינו אחר כבוד ל"מחלקות". מיספר ה"מחלקות" שלוש ובכל "מחלקה" שישה אוהלים ובכל אוהל קרוב ל-30 עצורים.

היה זה חורש מארס קר במיוחד. עמדו ונתנו לכל עצור חמש שמיכות. אחת מקפלים והיא משי משת כרית. באחת מכסים מיוזון שעוביו 4 סנטימטרים והוא מונח על מיטתו עץ בעלי חריצים רחבים, מעין המישתחים שאותם ניתן למצוא כי מיפצל לארתיים ולשישי. שלוש השמיכות הנותות רוח ונעדו לכיסוי הגוף מפני הקרה.

18 יום בילה עבד שלנו באוהלי מחנה-המעצר של עתלית. ומכאן נשלח לאוצאר 3 שבנגב. אל תשאלו לזמן או למרחק. המרחק מעתלית לאוצאר כמאה ק"מ. מרחק שבין טולכרם לעתלית. הוא הדבר בזמן. גם זמן וגם מרחק אינם ממלאים כל תפקיד בחיי אדם שנעצר. "עד להודעה חדשה" זמנו הוא כיומן זה של שעון מקולקל: אתה

פראנסטוא רוסטאן, הקורא אף הוא תיגר על "השיטה" — מבפנים, ועורך בצינעה, בלא מורא ובלי משוא פנים, מעין פרסטרויקה או גלאנסוסט טכסטים המקודשים של אבא פרויד. זאקס הוא, במידה לא פחותה, הרופא האמן, זה שהוא גם רופא האמנים, איש המצטיין בענווה רבה, המזכיר לאיבמעט את הדמות שמעלה מאר"ם פרוסט בספרו ואף מכתיר אותה בתואר זה.

סלמאן ואמור

משורר בצל האינתיפאדה

אני גאה להציג לפניכם את המשורר הפלסטיני 2145 עבד אל-נאסר סאלח, תור שב טולכרם, עד לפני זמן קצר: "אנצאר 3". משורר בצל האינתיפאדה.

לא סיפור קפקאי. אולי משהו שמתחום האריותמטיקה. למשל, מירוק לגורמים. לוקי חים מיספרים ומפרקים. באותה צורה ניתן לקחת בראשם ולהתחיל לפרק. בן-לילה הופכים אותו למיספר. קוראים לזה דהי-הי-מאניזציה.

ואולי צריך להשוות עם משהו מתחום המחשבים, הקיברנטיקה. תוכנה וסמלים וקודים או צפנים, והכל זורם, פועל באמצע עות מקשים, מתגים.

אפשר להביא דוגמאות מכל תחום, חוץ מן התחום האנושי. כי אדם אסור לפרק ואסור גם להפוך אותו לסתם מיספר. סתמיות ובני-אדם זה לא כל כך מסתדר. אבל אולי זה מסתדר. לא, לא בתל-אביב, אבל גם לא בפלאנטה אחרת. בעולם שאינו רחוק כל-כך מרחק גיאוגרפי מתל-אביב. מידבר קשה, קשוח. יבש ולוהט ביום וקר בלילה. גרגרי-חול שהופכים בלילות צוננים במיוחד לגרגרי-קרח קפואים.

רחוק ובכל זאת לא כל-כך רחוק מספת הסקאי והקטיפה שאני ואתה ואת מתייש-ביום עליה מול מסך-הטלוויזיה הציבעונית בהמתנה לסרט של ערב שבת.

אני חוזר: גבירותי ורבותי, אני גאה להציג לפניכם את המשורר הפלסטיני 2145.

דרך הייסורים

הוא נולד בטולכרם בחורש אוקטובר 1957. הוא היה בן 10 כאשר פגשתם/פגשנו בו בראשון-נה. שם, בטולכרם, סיים את לימודיו בתיכון ומי שם הלך לאוניברסיטה. באוניברסיטה אל-נג'אח בשכס למד חינוך ופסיכולוגיה. כן, כבר אמרתי: הוא משורר. מאחוריו שלושה קבצים: האביב שנו הרג לפני ההתמודדות (1977), בתוך הרגע המכריז (1981), מפכה של שימחה (1986). הוא מכתיב כסגן יושב-ראש התאחדות הסופרים בשטחים הכי כושים והוא גם עורכו הסיפורית של העתון אל-שעב.

ביוגרפיה שוקקת חיים, מעשים, תיקויות וי תוכניות שהיתה בן-לילה למיספר. בן-לילה אמרתי והתכוונתי לאותו לילה של 17 במארס השינה, כאשר "בוחותינו" הגיעו לבית הוריו של המר שורר שלנו, מפכה של ידיו באוקיינוס כאילו היה פוטע מסוכן, חבשו את עיניו ונטלו אותו בוויה דולורוזה, הלא היא דרך-הייסורים המוכרת בארץ הקודש מימים ימימה, מתחנה לתחנה, ממעצר למעצר, מכלא לכלא. כסופו של דבר נבלא אמן צאר 3. זה המחנה ששרי-הביטחון היוצא (הנכנס?) יצחק רבין אינו מכיר בשמו.

שם, כלומר, באוצאר 3. הסירו מעליו את בגי דיו, נטלו את תפציו ונתנו לו תילבושת זומה. מעניין: דווקא זומה, כן, שלא אשכח: נתנו לו גם מיספר: 2145.

רק בניפגסים רשמו למישמרת את שמו הקר: רם: עבד אל-נאסר סאלח. אבל כאשר המפקד, "איציק", קרא לו להתייצב או לקום למיסדר ספיי רת הכלואים, פעמיים ביום, לא קרא לו, לא עבד ולא סאלח. פשוט הכריז 2145 ועבד אל-נאסר סאלח שלנו קם על רגליו, נענה לפקודה ועשה את אשר הצטווה לעשות.

לא, הוא לא כתב עוד שירים. שכחתי להזכיר זאת. הוא אפילו לא קרא עוד שירים. פשוט משום שבאוצאר 3 איז עוד שירים. לעומת זאת למד לקום על רגליו ולומר: "כן המפקד".

עוד פרטים

על מישפחת המיספר

עבד אל-נאסר הוא בן למישפחה בת שבוע נפשו. אביו — כן, אפילו למיספר יש אב —

עבד אל-נאסר סאלח, מיספר 2145

סיים את חוק לימודיו באוניברסיטת מוסול שבצ'י-ראק.

אחותם, בעלה, נולדה ב'95, סיימה את ליי מוריה באוניברסיטת אל-נג'אח ב'98. למדה סיפרות אנגלית. עבדה בהוראה בטולכרם ופוט"רה כעבור המישה חודשי-הוראה.

כיום היא נשואה וחיה עם בעלה ושלושת ילדיהם בעריבת-עודית. הלא היא סעודיה.

סך הכל: זוג הורים ישישים בבית. בן אחד בירדן, בן אחד באוצאר. בן אחד בעיראק ובת אחת סעודיה. ועוד בן אחד, משורר, בוגר באוצאר. שהי ריבנתיים הורשה לחזור לביתו. ב'15 באוקטובר שנה זו שוחרר. לפי שעה ועד להודעה חדשה. תמונה מישפחתית המייצגת את הפורה הערי בית, הפלסטינית.

הזיכרון והשיכחה

לפני שבועיים הכריזו על הקמתה של מדינת פלסטין. ייתכן שבתוך חודשים אחרים תופוך ההכרזה למציאות. אולי כן ואולי לא. מי יודע? כך או כך, או מילק מוקם, כמו שנהגו לומר בעברית, אתם חושבים שעבד אל-נאסר סאלח ישכח אייפעם את ליל 17 במארס השנה, את האוקיינוס ואת העיניים החבושות, את המאסר ואת ההשפלה, שבו נאסר סאלח סיניור בידי הבריטים. הוא "ישכח" כמו שאביו "שכח" את כלא עכו שבו ישב בידך עם אחמד שוקייירי.

הרי עברו כבר 50 שנה מן היום ההוא, המר והנמהר, שבו נאסר סאלח סיניור בידי הבריטים. בני-אדם לא שוכחים כל-כך מהר. זה לא אומר שצריך לבכות וללייל כמו חתול כל החיים. מה יש! האם איננו אומרים: "יום עסל ויום בסל." יום רבש ויום בצל. מה זה בצל — פילפל הריף! באותו לילה של חורש מארס, כשהעירי ואתו ממיטתו, אמרו לאמו: רק נשאל אותו כמה שאי לות. הוא יחזור עוד מעט.